

Tal vid invigningen av Berit Lindfeldts utställning

Insidor och utkanter

Konstakademien 14 mars 2020

Slumpen gör att jag, samtidigt som jag ska skriva detta invigningstal om en skulptörs resa genom rum och ting och deras sätt att härbärgera kroppens och tidens minne, läser den ryska författaren Maria Stepanovas tjocka bok: ”Minnen av minnet”. En författare som likt Berit Lindfeldt gärna rör sig bland sin släkts mest vardagliga och oansenliga ting, som hon lyfter upp och i text skulpterar om till vittnesböcker om allas våra liv. Så här skriver hon till exempel om en kanske tre centimeter hög liten vit porslinspojke, med trasiga lemmar, som hon köpte i en lumpbod i Moskva, och som hon ser som den verkliga *alefen*, alltså den verkliga begynnelsen, till sin egen släktberättelse: *”Det mesta där i boden var nog bara billigt skräp, men på en bricka med bijouterier hade jag fått syn på en ask som innehöll flera små vita porslinspojkar. Jag kunde snart konstatera att inte en enda var hel, alla hade någon form av skavank: någon saknade en fot, eller kanske hela ansiktet, alla hade de hack och repor. ----- Ägarinnan till lumpboden berättade att alla dessa små figurer var tillverkade i Tyskland och att alla var gjorda under ett halvsekel från slutet av 1880-talet och framåt. Styckvis hade de funnits att köpa lite varstans, i handelsbodas och speceributiker, men deras främsta funktion hade varit en annan: eftersom de var så billiga och oansenliga hade de använts som lösa stötdämpare, som packmaterial under transporter, för att seklets många tunga föremål inte skulle skava mot varandra och fördärvas.”*

När jag läste den här sekvensen i Stepanovas bok, kände jag omedelbart att i dessa porslinspojkers rörande livsöden, från början ett slags åtråvärda prydnadsföremål, sedan stympade och förbrukade och använda som anonymt

packeteringsmaterial åt något annat, mera värdefullt, fanns både en korrespondens och ett motsatsförhållande till Berit Lindfeldts verk och hennes sätt att genomlysande betrakta och verkligen *omhänderta* tingen. Hysa omsorg om dem, använda det fläckiga, det genomlevda, och förvandla skröplighet till något att visa upp med stolthet och respekt. Hade Berit råkat passera samma lumpbod i Moskva som Maria Stepanova besökte, är jag övertygad om att några av dessa skamfilade porslinspojkar hade gått en ny framtid till mötes i en av alla de frizoner för de bortglömda, de reserat för namnlösa ting, som Berit Lindfeldt med ständigt fortgående envishet upprättat i sin konstnärliga gärning.

”Utgrävning”, ”Kammare”, ”Förvaltare”. Så lyder titlarna på några av verken i utställningen. Alla pekar de i riktning mot det närmast arkeologiska omhändertagande och omskapande av ting och material som utmärker Berit Lindfeldts konstnärskap. I ”Kammare” ser vi en bit av barndomshemmet, noggrant återuppbyggt i fläckig masonit, tapetserat i någon obestämbar blågrå mönsterfärg som täcker väggar, golv och möbler som en andra hud. Ytterväggen är borta, som på ett rivningshus mitt i stan, där innandömet plötsligt ligger nästan obscent blottat för yttervärlden. Är det inte just så där minnet kan fungera? Ett materialminne – tapeten - tar över, täcker allt, en oväntad insyn fläker upp en hemlig insida, samtidigt som allt är förbluffande tomt, öde, provisoriskt. Minnet går att spika upp på väggen för att ge en illusion av fasthållande, men ändå blir det då bara ännu tydligare hur flyktigt, ofullständigt och fragmentariskt allt är.

”Till brädden” är titeln på ett litet kar av gips att låta blicken och fantasin djupdyka i. Formen och utförandet får föremålet och dess ändamål att kalejdoskopiskt byta skepnad, alltefter betraktarens sinnesstämning. Vad är det vi ser? Är det ett badkar? En tvättbalja? En krubba? En barnkista? En dopfunt? Tankarna rör sig mellan omsorg och sorg, mellan vardag och högtid. Liksom så

många av Berit Lindfeldts verk. De skildrar tillstånd, besjälade triviala ting, levandegör dött material som gummi, brons och betong, och rör sig kring de stora livsfrågorna på ett lika avväpnande som djupborrande sätt.

Om Maria Stepanovas släktberättelse tog sin början med den vita porslinspojken, vad var då begynnelsen till Berit Lindfeldts *Insidor och Utkanter*? Så här drastiskt - och vackert - beskriver hon det själv i ett mejl till mig: *”Det började med döden som vanligt. Inom ett par månader var två tredjedelar av resterande barndomsfamilj borta. Ensam kvar blev det mycket att ta hand om. Efter genomgång av två dödsbon (min brors och min mammas) kändes det som om jag bara byggde gravar och gravar. Impulsen att fotografera barndomslägenheten, hemmet tömt på sina människor och ting, gav någon sorts distans, tydlighet. Allt fanns kvar och allt var borta. En lägenhet i världen, som håligheter. Ändå – familjens liv vibrerade fortfarande i det tomma, en sorts dödsryckning”.*

Det impulsiva fotograferande som skedde med en vanlig enkel mobilkamera resulterade i det tunna lilla häftet: ”Ett hem” (kanske ett asketiskt syskon till Carl Larssons mer prunkande bokverk med samma titel). Här ser vi en serie ordlösa bilder av skulptörens tömda barndomshem, en typisk funkislägenhet från slutet av fyrtiotalet, på Gärdet i Stockholm. Ingen familj, inga spår av människor, inga ting. Bara en serie minnesfragment skulpterade i luft.

Marie Lundquist

